

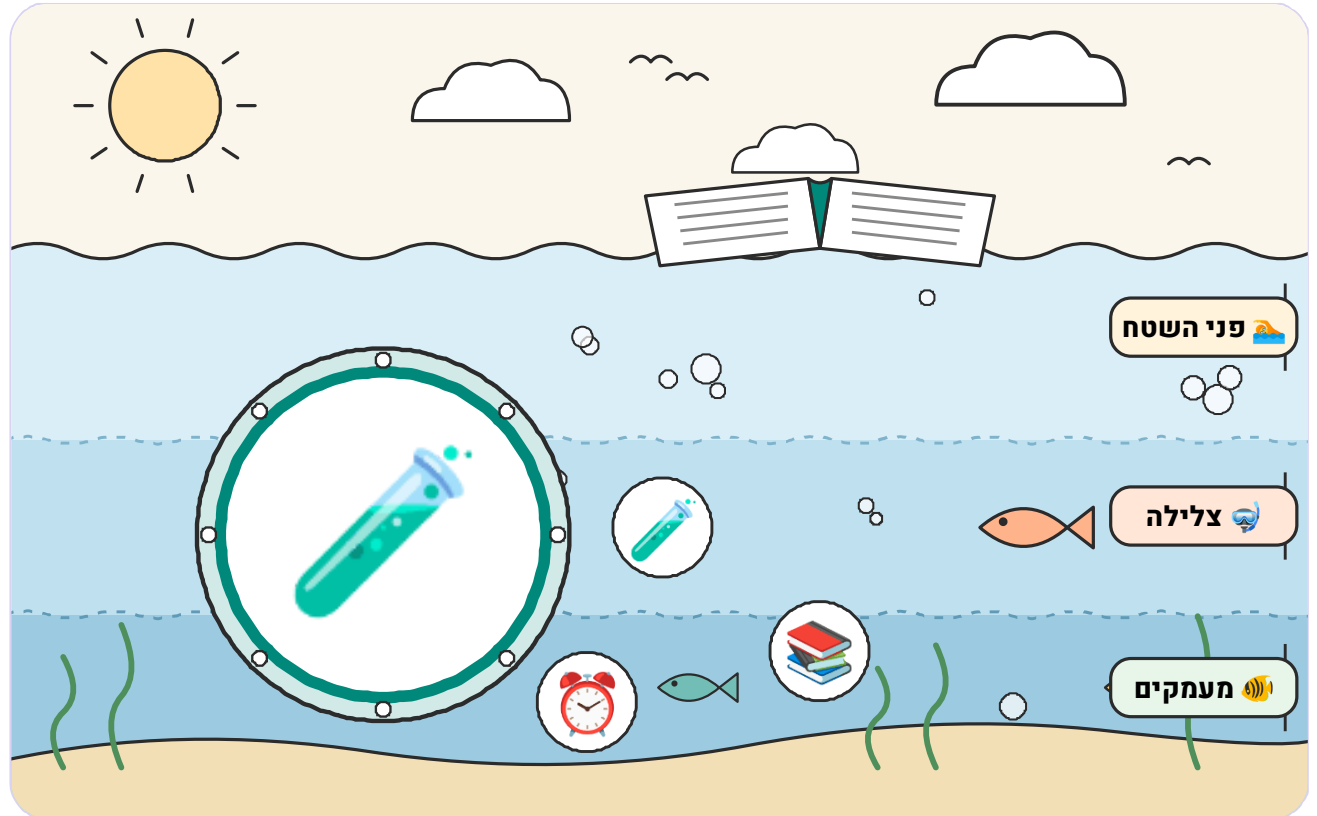

חוברת מלמיד • קריאה והבנה • עולים (עברית בניקוד + מילון)

שיטות למידה וסרטוני לימוד ברשת

מה באמת עובד בלמידה, המרקרים של ליהי, המדע של לזכור – מבחנן קטן מנצח קריאה חוזרת, והטלפון ליד הספר: עוזר או מלכודת? – צוללים בשלבים: מתחילים על פני המים ויורדים לעומק.

תאריך:

כיתה:

שם:

טקסט ושאלות

- 11 הטקסט: מבחנן קטן עוזר לזכור
- 12 חלק א' – שחייה על פני השטח
- 13 חלק ב' – צלילה
- 15 חלק ג' – מעמקים
- 17 בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה
- 2 מפתח תשובות למורה

כלים לקריאה

- 7 דף האסטרטגיות
- 8 מפת הצלילה
- 9 סימניות לגזירה
- 10 כרטיסי מילים לקיפול

איה משתמשים?

א. מתחילים בדף האסטרטגיות ובמפת הצלילה. ב. קוראים את הטקסט ועוזרים בתחנת העצירה. ג. עונים על השאלות לפי העומק: פני המים, צלילה והמעמקים. ד. מסיימים בבדיקה עצמית ובכרטיס יציאה.

עולים

עובד גם בשחורלבן

ניסוח לבנים ולבנות

להדפסה

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות

מהדורה למורה – עולים. כאן מרוכז כל מה שצריך לפני השיעור: מטרות, מערך ל-45 דקות, גרסה קצרה, חיבור למודלים של חוסן, טיפים ומפתח תשובות. אפשר להסיר את הדפים האלה לפני צילום החוברת לתלמידים.

מטרות השיעור

- להבחין בין טיפ למידה שנראה טוב ברשת לבין טכניקה שנבדקה במחקר: בחינה עצמית ולמידה מפוזרת, לעומת קריאה חוזרת וסימון במרקר.
- לאתר מידע, להסיק מסקנות ולזהות מבנה בטקסטים מסוגות שונות: סיפור, טקסט מידעי עם טבלה וטקסט טיעוני.
- לנסח עמדה מנומקת על למידה דרך הרשת, לבנות הרגלי מסך ולמידה בריאים ולהכיר דרכי התמודדות עם לחץ לפני מבחן.

גרסה קצרה – 10 דקות

קוראים יחד את סיפורה של ליהי (רמה y או s) ועוצרים בנקודת המפנה: למה 'מוכר לי' אינו 'אני זוכר/ת'? מציגים את הטבלה בשתי שורות, בחינה עצמית ולמידה מפוזרת מול מרקר וקריאה חוזרת, ומתרגלים פעם אחת את עש"ן ד"ק. מסיימים בכרטיס יציאה: שיטה אחת שאנסה השבוע.

שאלת פתיחה לכיתה

הרימו יד: מי מכיר/ה את התחושה 'קראתי הכול, ובמבחן הכול נעלם'? ואם הייתם צריכים לבחור בין מרקר צבעוני לבין מבחן קטן שאתם עושים לעצמכם, מה לדעתכם עוזר יותר לזכור? ולמה?

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

חוסן מול מבחנים: גש"ר מאח"ד • עש"ן ד"ק • מעש"ה

עש"ן ד"ק מתאים במיוחד ללילה שלפני מבחן: ע – עצור ('עצור!'), ש – שרירים (מכווצים את האגרופים ומשחררים לאט), נ – נשימה (שאיפה איטית ונשיפה ארוכה), ד – דיבור עצמי ('אני יודעת/ללמוד חכם'), ק – קדימה (צעד אחד קטן: מבחנן קצר לעצמי במקום עוד קריאה). מעש"ה מתאים כשחבר או חברה כותבים 'אני בלחץ נוראי': מ – מחויבות ('אני כאן איתך'), ע – עידוד לפעולה (נכין יחד חמש כרטיסיות עכשיו), ש – שאלות (מה קרה? מה עוזר לך?), ה – הבניית רצף (מה קרה, מה עכשיו ומה הלאה). גש"ר מאח"ד מזמין למפות ערוצי התמודדות לפני מבחנים: גוף (שינה והפסקות), שכל (שיטה מוכחת ותוכנית), רגש (לומר 'אני לחוץ/ה'), אמונה וערכים ('אני לומד/ת בשבילי'), חברה (ללמוד יחד או לדבר עם מבוגר/ת) ודמיון (לדמיין את עצמי עונה בביטחון). לילה לפני מבחן, מרקרים בכל הצבעים והלב דופק? עש"ן ד"ק: עוצרים ואומרים "עצור!", מכווצים ומשחררים כתפיים, נשימה איטית, דיבור עצמי – "אני יודעת/ללמוד חכם", וקדימה – צעד אחד: מבחנן קטן לעצמי במקום עוד קריאה. ואם הלחץ כבד – מדברים עם מבוגר/ת.

מהדורה למורה

מהדורה למורה - מערך ומפתח תשובות (המשך)

מערך שיעור - 45 דקות

דקות	שלב	מה קורה
5	פתיחה וחימום	שאלת הפתיחה: 'קראתי הכול, ובמבחן הכול נעלם'. מצביעים: מרקר צבעוני או מבחנן קטן לעצמי? רושמים על הלוח את ההשערות, ונחזור אליהן בסוף השיעור. מציגים את שקופית הפתיחה עם הצוללת והמרקר הוורוד.
10	צלילה ראשונה: המרקרים של ליהי	קריאה משותפת של הסיפור (ברמה המתאימה). עוצרים אחרי הפסקה השלישית: מה השתבש לליהי, אף על פי שהרגישה שהיא יודעת? מאתרים את נקודת המפנה ואת השינוי בשיטה. מתעכבים על עש"ן ד"ק בלילה שלפני המבחן ומתרגלים אותו יחד: עוצרים, מכווצים ומשחררים, נושמים, דיבור עצמי וצעד קדימה.
10	צלילה שנייה: הטבלה ומה המחקר אומר	קוראים את הטקסט המידעי בזוגות. בתחנת העצירה כל אחד ואחת מסמנים בטבלה את השורה הקרובה ביותר לדרך שבה הם לומדים. ממיינים טכניקות ליעילות גבוהה, בינונית ונמוכה, ומנסחים את 'שלוש השאלות לפני טיפ מהפיד'.
7	המדע של לזכור: ניסוי קצר בכיתה	מספרים בקצרה על הניסוי: קבוצת קריאה חוזרת מול קבוצת בחינה עצמית. אחרי חמש דקות מול אחרי שבוע, מי זכר יותר? שואלים מה התלמידים והתלמידות היו מנבאים מראש. מסבירים מהי אשליית ידיעה ('מוכר לי' אינו 'אני זוכר/ת'). מבחנן בזק: שלוש שאלות על מה שלמדנו היום, בלי להציץ.
10	המעמקים: הטלפון ליד הספר	קבוצות קוראות את המאמר הטיעוני ומאתרות טענה, נימוק, טענת נגד והפרכה. מתקיים דיון קצר: עוזר או מלכודת? כל תלמיד ותלמידה כותבים שני סעיפים 'לחוזה טלפון' אישי, למשל טלפון בחדר אחר, התראות כבויות והפסקה קצרה אחרי פרק זמן קבוע.
3	סיכום וכרטיס יציאה	חוזרים להשערות מתחילת השיעור: מה השתנה? כרטיס יציאה: שיטה אחת שאנסה השבוע במקום עוד קריאה חוזרת. תזכורת: לחץ לפני מבחן הוא טבעי, וכשהוא כבד מדברים עם מבוגר/ת.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

טיפים להנחיה

- אסטרטגיות קריאה: לפני הקריאה מעלים השערות ומעוררים ידע קודם ('איך אני לומד/ת?'). במהלך הקריאה עוצרים בתחנות העצירה ומסמנים מידע, מילות קישור ומבנה. אחרי הקריאה כותבים מה זוכרים בלי להציץ, וכך גם מתרגלים את אפקט הבחינה עצמו. כדאי לבנות את השאלות בשלושה מפלסים: פני המים (מה כתוב), מתחת למים (קריאה בין השורות, מבנה, שפה) והמעמקים (דעה וחיבור אישי).
- על הנתונים: בטקסטים יש מספרים שמקורם בדיווחים ובסקרים, כמו יותר מ-3.9 מיליארד צפיות ב-2022, כ-90% מבני הנוער בארה"ב שצופים באתרי וידאו, וכשמונה שעות וחצי של מסכי בידור ביום (לוודא). מומלץ להציגם כלפי ההערכות ולהדגיש שהנתונים נאספו בחו"ל. אין להבטיח ציונים: השיטות עוזרות לזכור טוב יותר, הן אינן נוסחת קסם. המחקר עצמו אינו 'אסור'. המחקר מצא שכשמשתמשים בו לבד, הוא מוסיף מעט.
- מרחב בטוח: חלק מהתלמידים והתלמידות חווים לחץ מבחנים כבד או תחושת כישלון. אין לבקש מהם לחשוף ציונים, ואת ההשוואות מנטרלים ('כל אחד ואחת לומדים בקצב שלהם'). השיעור נועד לתמיכה ולמתן כלים, הוא אינו טיפול. כל סימן למצוקה, הצפה או חרדה מתמשכת מפנים ליועצת, וכדאי להזכיר שאפשר לפנות גם לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

הכוונה לשאלה הפתוחה – עולים

תשובות לשאלות הסגורות: 1 – קוראת שוב ושוב; 2 – אחרי שבוע; 3 – מבחנן קטן. בשאלת ההשלמה מקבלים כל משפט תקין, למשל 'כשאני לומד/ת, אני סוגר/ת את הספר וכותב/ת מה אני זוכר/ת' או 'כשאני לומד/ת, אני עושה כרטיסיות'. מעודדים לכתוב גם בשפת האם ולומר את המילה 'זיכרון' בשפה שלהם, ואפשר להכין יחד כרטיסיות דו-לשוניות.

מפתח תשובות למורה – עולים. שאלות פתוחות: תשובות אישיות. מחפשים תשובה שנשענת על הטקסט, מנומקת ומנוסחת במשפטים שלמים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

שאלה	תשובה
1	א. קוראת שוב ושוב
2	ב. אחרי שבוע
3	ג. מבחנן קטן
4	1. נכון 2. לא נכון 3. לא נכון 4. נכון
6	"הקבוצה השנייה זוכרת הרבה יותר..."
7	סוגרים את הספר וכותבים ✓ ← עוזר; קוראים שוב ושוב ✗ ← פחות עוזר; מבחנן קטן ✓ ← עוזר; כל הלילה לפני המבחן ✗ ← פחות עוזר
8	1-ב, 2-ד, 3-א, 4-ג

כלים לקריאה

דרך האסטרטגיות: איך קוראים לעומק?

אחרי הטקסט

מספרים במילים שלי
מה קרה בהתחלה, באמצע ובסוף?

מה הרגשתי?
מה אהבתי בסיפור?

מה לומדים?
מה אני לוקח/ת איתי?

בזמן הטקסט

מסמנים מילה קשה
עיגול סביב מילה שלא הבנתי.

עוצרים וחושבים
מה קרה עד עכשיו?

מדמיינים
איך זה נראה? מה הדמות
מרגישה?

לפני הטקסט

מסתכלים על הכותרת
על מה הסיפור? מה אני כבר
יודע/ת?

מסתכלים בתמונה
מה רואים? מה זה מספר לי?

מנחשים
מה לדעתי יקרה בסיפור?

מקרא סימנים בעיפרון

מתחבר אליי

מפתיע אותי

לא הבנתי

משפט חשוב

מילה לא מוכרת

רשימת בדיקה לקורא/ת

- ☐ קראתי את הכותרת ושאלתי את עצמי על מה הטקסט
- ☐ קראתי את כל הטקסט עד הסוף
- ☐ סימנתי מילה שלא הבנתי
- ☐ קראתי שוב את מה שלא היה ברור

המטרה שלי בקריאה

למה אני קורא/ת את הטקסט הזה? מה הייתי רוצה לגלות?

כלים לקריאה

מפת הצלילה: סוג הטקסט ומילים חדשות

מפת הצלילה שלי

מעמקים

חושבים, מביעים דעה ויוצרים

צלילה

מסיקים, מקשרים ובדקים מילים ומבנה

שחיה על פני השטח

מוצאים מידע שכתוב בטקסט

סוג הטקסט: טקסט קצר בניקוד

מה מאפיין את סוג הטקסט הזה? כתבו שני סימנים שתחפשו בקריאה:

לפני שצוללים

מה אני חושב/ת שיקרה בטקסט? (לפי הכותרת)

מילים חדשות

מילה	פירוש	משפט משלי
חוקרים	researchers	
שוב ושוב	again and again	
מבחן	a short quiz	
מטעה	misleading	
זיכרון	memory	
קבוצה	group	
חומר	study material	

כלים לקריאה

סימניות לגזירה

גזרו לאורך הקו המקוקו ✂

המעמקים

מעבר לשורות

- מה אני חושב/ת?
- מה הייתי עושה?
- מה למדתי?

השאלה שלי: 🖋

שיטות למידה וסרטוני לימוד ברשת
עולים ●

צלילה

בין השורות

- למה זה קרה?
- מה הדמות מרגישה?
- מה פירוש המילה?

השאלה שלי: 🖋

שיטות למידה וסרטוני לימוד ברשת
עולים ●

פני המים

כתוב בטקסט

- מי בסיפור?
- מה קרה?
- איפה ומתי?

השאלה שלי: 🖋

שיטות למידה וסרטוני לימוד ברשת
עולים ●

כלים לקריאה

פרטיסי מילים לקיפול

גזרו כל פרטיס, קפלו לאורך הקו המנוקד שבאמצע – המילה מקדימה והפירוש מאחור. תרגלו בזוגות.

researchers	חוקרים
again and again	שוב ושוב
a short quiz	מבחן
misleading	מטעה
memory	זיכרון
group	קבוצה
study material	חומר
book	ספר

הטקסט • טקסט קצר בניתוח

מבחן קטן עוזר לזכור

לפני הקריאה

סוג הטקסט: טקסט קצר בניתוח. איך אתם לומדים למבחן? קוראים שוב ושוב או עונים על שאלות? מה לדעתכם עוזר יותר לזכור?

הניחוש שלי:

מילון קטן

חוקרים
researchers

שוב ושוב
again and again

מבחן קטן
a short quiz

מטעה
misleading

זיכרון
memory

קבוצה
group

הערות שלי

1 חוקרים בודקים שתי קבוצות של סטודנטים.

2 קבוצה אחת קוראת את החומר שוב ושוב.

3 קבוצה שנייה סוגרת את הספר ועונה על שאלות.

4 אחרי שבוע יש מבחן.

תחנת עצירה: עצרו רגע: מה קרה עד כאן? מה לדעתכם יקרה עכשיו?

5 הקבוצה השנייה זוכרת הרבה יותר.

6 קריאה שוב ושוב נותנת הרגשה טובה, אבל ההרגשה מטעה.

7 מבחן קטן כל כמה ימים עוזר לזיכרון.

8 אז סוגרים את הספר וכותבים מה זכרים.

שאלות לפי עומק • עולים

מבחן קטן עוזר לזכור

שם:

חלק א' – שחיה על פני השטח

בואו נמצא מידע בטקסט!

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

1

מה עושה הקבוצה הראשונה?

א. עונה על שאלות

ב. קוראת שוב ושוב

ג. הולכת הביתה

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

2

מתי יש מבחן?

א. היום

ב. אחרי שבוע

ג. אחרי שנה

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

3

מה עוזר לזיכרון?

א. טלפון

ב. עוד קריאה

ג. מבחן קטן

בדיקת פרטים

פני המים • כתוב בטקסט

4

נכון או לא נכון? סמנו ✓ בטבלה

המשפט	נכון ✓	לא נכון ✗
הקבוצה הראשונה קוראת את החומר שוב ושוב.	☐	☐
המבחן הוא אחרי חודש.	☐	☐
הקבוצה הראשונה זוכרת הרבה יותר.	☐	☐
מבחן קטן כל כמה ימים עוזר לזיכרון.	☐	☐

שאלות לפי עומק • עולים

מבחן קטן עוזר לזכור (המשך)

אוצר מילים בהקשר

פני המים • כתוב בטקסט

5

השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

שנה

מטעה

שבוע

סוגרת

מחסן מילים:

1. קבוצה שנייה _____ את הספר ועונה על שאלות.

2. אחרי _____ יש מבחן.

3. קריאה שוב ושוב נותנת הרגשה טובה, אבל ההרגשה _____.

חלק ב' - צלילה

עכשיו נחשוב: למה זה קורה? מה הקשר?

סימון בטקסט

צלילה • בין השורות

6

מסמנים בטקסט

- סמנו בצהוב את המשפט שאומר מה עושה הקבוצה השנייה.
- סמנו בירוק את המשפט שאומר מה עוזר לזיכרון.
- לחצו על המשפט שאומר מי זוכר יותר.

מיון וארגון

צלילה • בין השורות

7

מה עוזר לזכור? (מיינו: סמנו ✓ בעמודה המתאימה)

הפריט	עוזר ✓	פחות עוזר ✗
סוגרים את הספר וכותבים	☐	☐
קוראים שוב ושוב	☐	☐
מבחן קטן	☐	☐
כל הלילה לפני המבחן	☐	☐

שאלות לפי עומק • עולים

מבחן קטן עוזר לזכור (המשך)

קישור מושגים

צלילה • בין השורות

8

מתחן קו בין המילה לפירוש

questions .א

1. ספר

book .ב

2. מבחן

week .ג

3. שאלות

test .ד

4. שבוע

מארגן גרפי

צלילה • בין השורות

9

השוו בין שתי הקבוצות. כתבו בטבלה.

קבוצה שנייה	קבוצה ראשונה	שאלה

מבחן קטן עוזר לזכור (המשך)

שם:

חלק ג' - מעמקים

ועכשיו אתם: מה אתם חושבים ומה אתם עושים?

העברה למקרה חדש

המעמקים • מעבר לשורות

10

מה נועם יכול לעשות בפעם הבאה? כתבו שני רעיונות מהטקסט.

מקרה לבחינה: נועם לומד למבחן

נועם עולה חדש בכיתה. הוא קורא את המחברת שוב ושוב, ומרגיש שהוא יודע הכול. במבחן הוא לא זוכר הרבה.

כתיבה ונימוק

המעמקים • מעבר לשורות

11

השלימו: כשאני לומד/ת, אני _____. (אפשר לכתוב גם בשפה שלכם. ואיך אומרים 'זיכרון' בשפה שלכם?)

שאלות לפי עומק • עולים

מבחן קטן עוזר לזכור (המשך)

שם:

כלי חוסן

המעמקים • מעבר לשורות

12

לפני מבחן יש לפעמים לחץ. אפשר לעשות עש"ן ד"ק: ע - עוצרים, ש - מכווצים ומשחררים שרירים, נ - נושמים לאט, ד - אומרים לעצמנו משפט טוב, ק - ממשיכים קדימה. כתבו משפט טוב אחד שתגידו לעצמכם לפני מבחן.

שיח בקיפה

המעמקים • מעבר לשורות

13

מעגל שיח

- איזו שיטת למידה 'נראית' רצינית אבל אולי לא עובדת כמו שחשבנו? למה כל כך קל להתבלבל בין 'מוכר לי' לבין 'אני זוכר/ת'?
- מתי הטלפון עזר לכם ללמוד, ומתי הוא 'גנב' לכם זמן? מה היה ההבדל בין שני המצבים?

ייצוג חזותי

המעמקים • מעבר לשורות

14

ציירו את שתי הקבוצות: קבוצה אחת קוראת, וקבוצה אחת סוגרת את הספר וכותבת.

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו

סמנו בכל שורה איך אתם מרגישים

עוד לא	בערך	בטוח/ה	
			אני יודע/ת להגיד מה עושה כל קבוצה.
			אני יודע/ת להסביר מה עוזר לזיכרון.
			אני יכול/ה ללמוד עם מבחנן קטן: לסגור את הספר ולכתוב מה אני זוכר/ת.

כרטיס יציאה

שיטות למידה וסרטוני לימוד ברשת • עולים

שם:

כיתה:

תאריך:

1. מלה חדשה אחת שלמדתי היום: __

2. מה עוזר לזכור? __

3. בפעם הבאה נשאלמד, אני __

כמה נהניתי מהטקסט? 1 2 3 4 5

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה (המשך)

יצרה: רוית ראש בן ישי

לצלול פנימה • שיטות למידה וסרטוני לימוד ברשת • חוברת תלמיד

לעולים

